

ותמהינן: דיני קנסות סלקא דעתך דלא דנו? והא לקנסות לא בעינן סנהדרין, אלא די בכל בית דין של ג' מומחין.

ומשנינן: אלא אימא, שלא דנו דיני נפשות כשגלתה סנהדרין מלשכת הגזית. לפי שאין דנין דיני נפשות בסנהדרין קטנה של כ"ג שבכל עיר, אלא אם כן יושבת סנהדרין גדולה במקומה הקבוע שבלשכת הגזית. דהא כתיב "ועשית על פי הדבר אשר יגידו לך מן המקום ההוא". מלמד שהמקום [לשכת הגזית, שבה יושב⁽⁸⁾ בית דין הגדול] גורם לחייב את הנידון במיתה. והאי קרא בדיני נפשות דזקן ממרא מישתעי⁽⁹⁾.

וטעמא דגלו הסנהדרין ממקומם, משום שראו כי התרבו הרוצחים, ולא יכלו לדונם. אמרו: מוטב ניגלה ממקום למקום, כי היכי דלא ליחייבו! עבודה זרה ח ב.

קתני מיהת, דחכמים שהיו פ' שנה קודם החורבן גזרו על ארץ העמים, ולא יוסי בן יעזר ויוסי בן יוחנן.

וכי תימא דכפ' שנה קודם החורבן, נמי אינהו הוו מחכמים של אותו הדור.

ליכא למימר הכי.

דהתניא: הלל, ושמעון בנו, ורבן גמליאל

הזקן בן שמעון, ורבן שמעון בן גמליאל הזקן — נהגו נשיאותן בפני הבית, במאה השנה האחרונות שלפני החורבן.

נמצא, דהלל שהוא ראש השושלת, התחיל לנהוג נשיאותו מאה שנים קודם החורבן. ואילו יוסי, בן יעזר איש צרידה, ויוסי בן יוחנן איש ירושלים, הוו קדמי טובא, כמה דורות לפני הלל. שהרי הם היו ראשונים לזוגות, והלל ושמאי היו האחרונים שבזוגות.

ומשנינן: אלא, אתו אינהו [יוסי בן יעזר ב-10 ויוסי בן יוחנן], וגזור טומאה אנרשא [גוש עפר] של ארץ העמים, לשרוף את התרומה הנוגעת בו, משום ספק קברות שבה.

ואף שבדרך כלל, אין שורפין את התרומה על טומאה דרבנן, שאני עפר ארץ העמים שטומאתו מפני ספק קבר שבו. ונתנו בו חכמים דין ודאי קבר שטומאתו מדאורייתא.

ואאזירא דארץ העמים, לא גזרו ולא כלום. שאם התרומה נמצאת באזיר ארץ העמים ואינה נוגעת בעפרה, הרי היא טהורה. ואף שאין שום דבר מפסיק בינה לבין הארץ, והרי היא מאהילה על ארץ העמים, לא גזרו בארץ העמים טומאת אוהל.

ואתו רבנן דפ' שנה, וגזור אאזירא דארץ

ואף בו לא בעינן, אלא שימרה פי בית דין הגדול במקומם. אבל לדוננו במיתה אפשר בסנהדרין קטנה של כ"ג. ומהיכי תיתי לומר דאין שום בית דין יכול לדון דיני נפשות, אלא אם כן בית דין הגדול יושב במקומו שבלשכת הגזית. תוספות.

ובעבודה זרה ח ב פירשו, דדרשינן מסמיכות פרשת שופטים לקרא ד"לא תטע לך אשרה כל

8. ודוקא לשכת הגזית איקרי "מקום" לענין זה. משום דהיתה חציה בקודש, וסמוכה למחנה שכינה. אבל חנויות שבהר הבית, לא היו סמוכות למחנה שכינה. תוספות, עבודה זרה ח ב.

9. ותימא, הא לא דרשינן כן, אלא בזקן ממרא.

את התרומה עליו⁽³⁾, אלא גזרו לתלות עליו בלבד את התרומה, ולפוסלה לאכילה⁽⁴⁾.

העמים⁽¹⁾, שהוא מטמא אף בלא מגע גושה⁽²⁾. אך לא גזרו בו טומאה גמורה לשרוף

2. והא דמיבעיא לן בנזיר נד ב, משום מה גזרו בארץ העמים, משום אורא או משום גושא, לא דמספקא לן אי הנכנס באויר ארץ העמים טמא. דהא ודאי טמא הוא, כדמסיק הכא. אלא מיבעיא לן משום מאי טמא. אי משום דמאהיל על גושה, וחשיב כמאהיל על המת [ומשמע מתוספות שם דאף לרבי שמעון דקברי עכו"ם אינם מטמאים באהל, חיישינן לרוב מתי ישראל שנהרגו שם]. או גזרו על אוריה לאו משום טומאת מת, אלא בשביל שלא יצא מארץ ישראל לחוץ לארץ. ונפקא מינה בנכנס בשידה תיבה ומגדל שאין נטמא משום שמאהיל על המת, שהרי הם חוצצים מפני הטומאה [אי אהל זרוק שמיה אהל]. תוספות כאן ושם.

3. וצריך ביאור, דלצד שאוריה מטמא משום אוהל, למה חילקו בין גושה לאוריה בזה. והא כולהו חדא טומאת מת נינהו. וצריך לומר, דבטומאת מגע החמירו יותר, משום שהיא טומאה הכוללת לכל הטומאות. מה שאין כן טומאת אוהל, שאינה נוהגת אלא במת בלבד. ומהאי טעמא נמי, בגזירה הקדמונית גזרו דוקא על גושה ולא באוריה. משנה למלך שם. ויעויין בצל"ח שהוכיח דלא כדבריו. וכתב, דדוקא בגושה גזרו, משום דמשכחת לה שיטמא תרומה וקדשים בגוש עפר הבא מחוץ לארץ לארץ. אבל אוריו דליתא אלא בחוץ לארץ עצמה, לא שכיחא שתהיה שם תרומה. וקדשים ליתא התם כלל.

4. וכן הוא בכלי זכוכית. דיוסי בן יעזר ויוסי בן יוחנן, גזרו לתלות את התרומה שנטמאה מהם. ורבנן דפ' שנה, גזרו לשרופה. ואף דאיתא לקמן, דכלי זכוכית מטמאים רק לתלות ולא לשרוף,

עץ, אצל מזבח ה' אלהיך". כל זמן שסנהדרין גדולה במקומה כדין אצל מזבח, אז "שופטים ושוטרים תתן לך בכל שעריך", לשפוט דיני נפשות.

והא דבגמרא שם דריש כן מ"המקום" דכתיב גבי זקו ממרא, היינו משום דאי לאו האי קרא דמפורש ביה דהמקום גורם, לא הוי דרשינן סמיכות שופטים למזבח להך מילתא. מהרש"א שם.

והרמב"ם בספר המצוות, בסוף שרש י"ד, הביא מקור אחר מהמכילתא. דכתיב "מעם מזבחי תקחנו למות". למדת, אם יש לך בית אתה ממית. ואם אין לך בית, אי אתה ממית. ומשם ילפינן נמי דבעינן שתהא סנהדרין, סמוכה למזבח.

ובמכילתא שלפנינו אין זה בנמצא. ונראה שכונת הרמב"ם לספרי זוטא, שבלשון הרמב"ם היא המכילתא. מהר"ץ חיות.

1. והא דתנן באהליות "ארץ העמים מטמאה במגע ובמשא, ולא באוהל", התם מיירי כגון שהביא עפר מארץ העמים לארץ ישראל. דהא ליכא למיחש לרוב מנין ובנין של המת, אלא לעצם כשעורה בלבד. ואין המת מטמא באוהל כשיעור כזה, אלא במגע ובמשא.

[כן פירש המשנה למלך בפרק י"א מטומאת מת, בתירוץ זה. אבל מדברי התוספות בנזיר נ"ד ב, משמע דכתבו תירוץ זה דוקא לצד דאין אור ארץ העמים מטמא משום אוהל, אלא טומאה בפני עצמה היא].

ועוד יש לומר, דההיא מתניתין אתיא כרבי שמעון דאית ליה, דאין קברי עכו"ם מטמאין באוהל אלא במגע ובמשא. ולא החמירו בארץ העמים יותר מבקבריהם. תוספות. ויעויין עוד דבבריהם כאן ובנזיר, שכתבו עוד תירוץ בזה.

דכיון שאין היא טמאה אלא מדרבנן, ומדאורייתא הרי היא טהורה, אסור לשורפה, משום הפסד תרומה.

ושוב מקשינן: למימרא, המתחלה, חדא גזירתא הוה בגוש עפר ארץ העמים, להצריך את התרומה הנוגעת בו שריפה?

והא ליכא למימר הכי.

דהאמר אילפא: טומאת ידים — תחלת גזירתן היתה, להצריך את התרומה הנוגעת בהן שריפה!

ומשמע, דוקא טומאת ידים הוא דהוי תחלת גזירתן לשריפה.

הא מידי אחרינא שנגזרה עליהם טומאה מדבריהם — לא נגזר עליהם מתחלה לשרוף עליהם תרומה, אלא לתלותה בלבד.

ומשינין אלא, אתו אינהו [יוסי בן יעזר ויוסי בן יוחנן] וגזור אמגע גושא, לתלות עליו את התרומה. ואאזירא לא גזרו ולא כלום. ואתו רבנן דפ' שנה, וגזור, אגושא של ארץ העמים, לשרוף את התרומה במגעו. ואילו אתרומה הנכנסת באזירא של ארץ העמים, גזרו לתלותה.

ושוב מקשינן: ואכתתי, לא רבנן דפ' שנה גזרו לשרוף את התרומה על מגע גושה, אלא באושא גזור כן.

דתנן: על ו' ספקות הטומאה שורפין את התרומה.⁽⁵⁾

א. על ספק הטומאה שיש בבית הפרם. ששדה שיש בה קבר, ואבד מקומו ואין ידוע היכן הוא, טמא כולו מספק⁽⁶⁾. והתרומה שנכנסת לתוכו, נשרפת כדין תרומה טמאה.

ב. וכן נשרפת התרומה, על ספק טומאת מת

זהו בדוקא שטימאו מגבן. אבל כשטימאו את התרומה מתוכן, שורפין. תוספות.

אבל ברש"י לקמן טז א, איתא דבשום גוונא אין שורפין את התרומה על טומאה דרבנן, מלבד ו' הספיקות השנויות לקמן. ובהכרח יגרוס כאחת משתי הגירסאות המובאות בר"ן [הובאו לעיל, טו א בהערה 7].

5. ואף דאין שורפין את התרומה שספק נגעה בטומאה דאורייתא, כדקתני בסיפא, שאני ודאי מגע בספק טומאה דאורייתא, דהחמירו חכמים בספק זה ועשאוהו כודאי. משנה אחרונה בשם הר"ש.

והרמב"ם כתב בפרק י"ג מאבות הטומאות הלכה י"ג, "אם נטמאת תרומה מחמת אחד משהו אלו, אף על פי שעיקר טומאתן בספק,

הרי זו תשרף. הואיל וודאי ספיקות אלו טמא מן התורה. שהמת והזב טמאין מן התורה".

6. כן פירש רש"י. אבל תוספות דחו זאת. דהרי שדה שאבד בה קבר, טמאה מדאורייתא מספק. ומהא דאמרי חכמים שאף על ספק מגע ברשות היחיד תלינן את התרומה ולא שורפין, משמע דבשש דרבנן מיירי. דאילו ספק ספיקא דאורייתא ברשות היחיד, הרי הוא טמא כודאי, ואמאי אין שורפין. לכך פירשו דמיירי בשדה שנחרש בה קבר דאין טומאתו אלא מדרבנן. דמדאורייתא לא חיישינן לעצם כשעורה.

ורש"י אית ליה, דכיון דהוי ספק מגע בספק טומאה דאורייתא, הוי ספק ספיקא. ואף דברשות היחיד ספק ספיקא טמא, מכל מקום אין שורפין עליו תרומה. ראש יוסף.

שגזרו בעפר הבא מארץ העמים.

ג. ועל ספק טומאה על גזרו בבגדי עם הארץ. (7) דמספקא לן שמא ישבה עליהם אשתו בהיותה נדה, וטימאתם בטומאת מדרס. וכדתנן "בגדי עם הארץ — מדרס לפרושים".

ד. ועל ספק כלים הנמצאים, ולא ידעינן אם הם טמאים או טהורים.

ה. ועל ספק הרוקין הנמצאים. (8) דמספקא לן, דלמא רוק הזב הם.

ו. ועל ספק מי רגלי אדם. ושני צדדים יש כדי להקל: דלמא מי רגלי בהמה הם. ואם תימצי לומר דשל אדם הם, דלמא דאדם טהור נינהו. ואפילו הכי חיישינן לספק ספיקא, דלמא של אדם זב הם. ואף שנמצאים כנגד מי רגלי בהמה, לא תלינן להקל ולומר, כשם שאלו מי רגלים של בהמה הם אף אלו של בהמה הם. אלא טמאין הם. ושורפין את התרומה על מגעם.⁽⁹⁾

וכל אלו, על ודאי מנגען [אם נגעה בהם

התרומה בודאי], שהוא מגע בספק טומאה, שהרי כל גזירת טומאתן היא משום ספק טומאה דאורייתא — שורפין את התרומה.

רבי יוסי אומר: אף על ספק מנגען בתרומה, אם נולד הספק ברשות היחיד — שורפין את התרומה עליו. שספק טומאה ברשות היחיד, הרי הוא כודאי טמא, ואף בספק ספיקא, כדילפינן מסוטה.

ואף דטומאת כל אלו היא מדרבנן, דינה כטומאה דאורייתא, דברשות היחיד ספיקא טמא.

וחכמים אומרים: כשהתעורר הספק ברשות היחיד — תולין על ספק מנגען. משום דהוי ספק ספיקא: דלמא לא נגע. ואם תמצא לומר דנגע, דלמא טהורים הם. ואין שורפים את התרומה על ספק ספיקא דטומאה ברשות היחיד.⁽¹⁰⁾

וברשות הרבים — כל הטהרות שספק נגעו באלו ו' דברים, טהורין! שכל ספק מגע ברשות הרבים, ספיקו טהור.

תרומה.

לכך פירשו, דנקט כנגד מי רגלי בהמה, משום דבהכי מינכר שהם מי רגלי אדם. וחד ספיקא איכא. ודוקא בכהאי גוונא שורפין. ויעויין עוד כמה שכתבו בזה, בנדה שם.

והרמב"ם בפירוש המשניות לטהרות פירש, במי רגלי אדם טמא שנתערבו במי רגלי בהמה, בשיעור שוה. שספק הוא אם בטל ממנו מראה מי רגלי אדם, וטהור, או לא בטל מראהו, וטמא. דאף על ספק זה שורפין.

10. כן מבואר בפירוש המשניות לרמב"ם. וכן צריך לומר בדעת רש"י [יעויין בהערה 6]. אבל

7. רש"י. ותוספות פירשו דטמאין משום דגזרו על עמי הארץ שיהיו כזבין לכל דבר, ונטמאים בגדיהם במגע זב.

8. רש"י. ולתוספות מיירי נמי ברוקין, שהן ודאי של עם הארץ. וקרי להו ספק רוקין, משום דמספק עשאום כזב, שרוקן טמא מן התורה. והוי דומיא דספק בית הפרס, דמיירי מודאי בית הפרס, שטמא משום ספק קבר. [על פי המהרש"א].

9. רש"י. והקשו תוספות לפירושו, דבנדה לג ב מבואר דעל ספק ספיקא דרבנן, אין שורפין

אמר רבי יוחנן אמר ריש לקיש: הואיל ותחלת ברייתן מן החול, ודומים הם בכך לכלי חרס — שוינהו רבנן בכלי חרס.

ומקשינן: אלא מנעתה, ישוּו לגמרי לכלי חרס, ולא תהא להן טהרה במקוה, כשם שאין טבילה מועילה לכלי חרס. כדקיימא לן "שבירתן — זו היא טהרתן!" שאין עולין מידי טומאתן אלא לכשישברו, כדכתיב "ואותו תשברו".

אלמה, ומדוע לא קיימא לן הכי?

דהתנן: כל כלי הטעון טבילה, ונדבק בו דבר שהבעלים מקפיד בו, הרי הוא חוצץ בין הכלי למי המקוה, ולא עלתה לו טבילה.

ואלו חוצצין בכלים לגבי טבילה — הזפת והמור חוצצין בכלי זכוכית. שכלי זכוכית הרי הם חלקים, וכל דבר הנדבק בהם נופל מאליו. לפיכך אין הבעלים מקפיד עליו. וכל דבר שאינו מקפיד בו, אינו חוצץ לטבילה. ורק על זפת ומור, שהם דברים הנדבקים היטב, הרי הוא מקפיד עליהם. הילכך, הרי

ואסיק לקושיין: ואמר עולא: אלו ו' ספקות השנויים במשנה זו — באושא התקינו שיהיו שורפין עליהם תרומה. ואחד מהם הוא עפר ארץ העמים. ואיך אמרת דרבנן דפ' שנה גזרו בו!?

ומשנינן: אלא, אתו אינהו, יוסי בן יעזר ויוסי בן יוחנן, וגזור אמגע גושא דארץ העמים, לתלות עליו את התרומה. ואאורא לא גזרו ולא כלום.

ואתו רבנן דשמונים שנה, וגזור על אידי אידי [גושא ואורא], לתלות.

ואתו חכמים באושא, וגזור אגושא לשרוף את התרומה, ואאורא כדקאי קאי! שהניחוהו כמו שגזרו בו רבנן דפ' שנה, לתלות עליו את התרומה.

שנינו לעיל: יוסי בן יעזר ויוסי בן יוחנן גזרו טומאה וכו' ועל כלי זכוכית.

והוינן בה: כלי זכוכית, שאינם מקבלים טומאה מן התורה — מאי טעמא גזור בהו רבנן טומאה?

מדאורייתא, אלא מדרבנן ולא תקנו כן אלא בחד ספיקא.

וכן כתב המהרש"א, דמשיטת רש"י מוכרח דהא דשורפין בספק דאורייתא היינו מדרבנן. ויעויין ברש"ש שהוכיח מריש נדה שלא כדבריו.

אולם האבי עזרי, שהלך גם כן על דרך זו, כתב דבחד ספיקא שורפין מן הדין. משום הכלל ד"ודאי מכריע את הספק". וכיון דאיכא הכרעה על הטומאה, מהני הכרעה זו גם לדין שריפה. ואף דאיכא חזקת טהרה, הרי נתחדש ברשות היחיד דלא אזלינן בתר חזקה. ואף דרק לעצם

לתוספות, אין שורפין, משום דהוי טומאה דרבנן בלבד. ולא החמירו בה בשני ספיקות ברשות היחיד, כבטומאה דאורייתא.

וכן נראה מדברי הרמב"ם בפרק יג מאבות הטומאות, הלכה יד. ויעויין בשערי יושר שכתב בטעמא דרש"י והרמב"ם, דלא נאמר דין ספק טומאה ברשות היחיד לטמאותו כודאי, אלא דוקא לעצם הדין טומאה. אבל בדין שריפת תרומה, שהוא דין צדדי השייך להלכות תרומה, לא נאמרה הנהגה זו. ולענין זה אוקימנא לתרומה אדינה, דבספק ספיקא אזלינן לקולא. והוסיף, דאף בחד ספיקא אין דין שריפה

הם חוצצין. (11)

שמעת מינה מיהת, דמהני טבילה לכלי זכוכית, ואין דינם ככלי חרס. וקשיא לרבי יוחנן וריש לקיש דמדמו להו לכלי חרס.

ומשנינן: לעולם לא מהני טבילה לכלי זכוכית, משום דכללי חרס הם (12). והא דקתני טבילה בכלי זכוכית, **הכא במאי עסקינן, כגון שניקבו כלי הזכוכית שנטמאו, ובטלה מהם תורת כלי זכוכית, ופרחה טומאתן.** כדקיימא לן "שבירתן זו היא טהרתן". ואחר כך **הטיף לתוכן אבר** [עופרת], וסתם בו את הנקב, והחזירו לתורת כלי. וכיון ששוב נעשה כלי, חוזרת לו טומאתו הישנה, כדין כלי מתכת (13). דקיימא

לן בהו: נשברו, טהרו מטומאתן. חזר ועשה מהם כלים — חזרו לטומאתן הישנה!

והא דקחשיב להו ככלי מתכות, היינו משום דמתניתין **רבי מאיר היא. דאמר: "הכל הולך אחר המעמיד"**! וכיון שהעופרת העמידתן והחזירתן לתורת כלי, דינם ככלי מתכות.

כדתניא: כלי זכוכית הטמאים שניקבו, והטיף לתוכן אבר [עופרת] —

אמר רבי שמעון בן גמליאל: רבי מאיר מטמא, משום שהכל הולך אחר המעמיד. ומאחר שהאבר הוא המעמיד את הכלי, חשיב ככלי מתכת שהוא חוזר לטומאתו הישנה.

חרס בטבילה. פני יהושע.

13. כן משמע מדברי רש"י כאן, וכן כתב להדיא בראש השנה יט א בפירוש הא', בפלוגתא דרבי מאיר וחכמים המובאת בסמוך.

ונראה, דהוכרח לפרש דמיירי מטומאה ישנה, משום דאי מיירי בשחזר הכלי זכוכית ונטמא לאחר שנסתם באבר, הרי יש לו ליטמאות נמי מדין כלי זכוכית. שלא נאמר "הכל הולך אחר המעמיד" אלא להחמיר, ולא להקל. ואם כן, שוב תיקשי דלא תהני לו טבילה, מצד הדין כלי זכוכית שבו. שפת אמת.

אולם **תוספות** שם הקשו לפירוש, דלא שייך בכלי מתכות דין "חזרו לטומאתן הראשונה", אלא היכא דכבר נחשבו לכלי מתכות בזמן הטומאה הראשונה. אבל הכא, הרי בתחלת טומאתן היו כלי זכוכית, ואיך שייך לומר דכשנעשו לכלי מתכות תחזור טומאת הכלי זכוכית?

לכך פירשו כפירוש הב' בדברי רש"י שם. דפליגי רבי מאיר וחכמים בכלי זכוכית טהורין

הדין טומאה נתחדש כן ולא לדין השריפה, מכל מקום הרי החזקה היא רק על דין הטומאה וטהרה, ולא על דין השריפה.

11. רש"י. והריטב"א פירש איפכא. דלרבותא נקט זפת ומור. דאף דבכלים דעלמא אינם חוצצים משום שהדרך להדביקן ולבטלן לכלי, אבל בכלי זכוכית הריהם חוצצים. וכן הוא בסמ"ג שהובא בבית יוסף יורה דעה סימן ר"ב.

12. אבל לענין טבילת כלים חדשים הניקחים מעכו"ם, שפיר חשיבי ככלי מתכות, להצריכם טבילה. ואף דרומים הם לכלי חרס, מכל מקום, כיון דכי נשתברו יש להם תקנה, ככלי מתכות דמו [וכסברה המובאת לקמן לענין טומאת גבן]. וצריך לומר, דלא מהני הך סברה אלא התם. דלחומרא שוינהו ככלי מתכות. אבל אין להקל בהם שתועיל להם טבילה, משום סברה זו. דהרי כל עיקר גזירת טומאתן היא משום דסברי אינשי דכללי חרס הם, כיון שתחלת ברייתן מן החול. ואם תועיל להם טבילה, יבואו לטהר אף כלי

כלי חרס וכלי נתר [שאופן עשייתן הוא ככלי חרס, אלא שנעשים ממין אדמה לבנה] — **טומאתן שוה זה לזה.**

שניהם **מיטמאין** [מקבלים טומאה], ושניהם **מטמאין** אחרים **מאוריהן**. שאף אם לא נגעה הטומאה, כגון השרץ, בדפנותיהם, אלא היא תלויה בתוך חלל אורן, הרי הם טמאים.

וכן לאחר שנטמאו כלי החרס וכלי הנתר, אם תלויים אוכלין בתוך אורן, נטמאים האוכלים מהם, אף על פי שלא נגעו בדפנותיהם. כדכתיב "אשר יפל מהם אל תוכו". ודין זה נתחדש בכלי חרס וכלי נתר בלבד. אבל שאר הכלים אינם נטמאים ואינם מטמאים אלא במגע דפנותיהם בלבד.

וכן שוים הם, במה ש**מיטמאין** **מאחוריהן**. שאם נכנסה טומאה לתוך חלל אחוריהם [שחוקקים להם למטה, בבית מושבם], הרי

וחכמים מטהרין משום שלא אזלינן אחר המעמיד, אלא אחר עיקר הכלי⁽¹⁴⁾. הילכך דין כלי זכוכית להם. שאם נשברו ותיקנם, אינם חוזרין לטומאתן הישנה.⁽¹⁵⁾

ולרבי מאיר, מצינו שפיר בכהאי גוונא טבילה בכלי זכוכית. ואף שבעלמא לא מהני להם טבילה, הכא שאני. שכיון דניקבו בטלה מהם טומאת כלי זכוכית. וכל טומאתם היא רק מחמת האבר המעמידם. והוא אינו מחזירם לטומאה ישנה דכלי זכוכית, אלא לטומאת כלי מתכות. לפיכך, מועילה להם טבילה ככלי מתכות.

א-טו ותו מקשינן: ומאחר דשוניהו לכלי זכוכית ככלי חרס, **אלא מעתה, לא ליטמו** מטומאה הנוגעת **בבבן** [מצידם החיצוני]. כדין כלי חרס, שאין נטמאין אלא אם נכנסה הטומאה לתוכן.

אלמה, ומדוע לא קיימא לן הכי? דהתנן:

ונראה בבואר שיטתו, דאינו מטמא מצד הזכוכית שבו, משום דמחמתה לבד אינו חשוב ככלי. שהרי אין לו בית קיבול בלא האבר. ואין האבר מצטרף להשלים את הזכוכית לכלי. שהרי חלוקים הם בדיני טומאתם. וכל שאין טומאתו ושיעורו שוה, אין מצטרפין.

ובזה יבואר נמי איך אזלינן לרבי מאיר בתר מעמיד אף לקולא, שתועיל לו הטבילה ככלי מתכת ולא נחשב כלל לכלי זכוכית. ויעויין בהערה 13. קהלות **יעקב סימן יב.**

15. **ורשב"ם** פירש, דלכולי עלמא "הכל הולך אחר המעמיד". אלא דפליגי אי הטפת אבר חשיבא כסתימה מעלייתא או לא. דלרבי מאיר הוי סתימה מעלייתא וחוזר בכך להיות כלי. ולרבנן אין חוזר ונעשה כלי בכך, ולכך אינו

שניקבו, וסתמם באבר, ואחר כך נטמאו. וכפי הנראה כן יפרשו הכא, לגבי טבילה.

ומוכרח לכאורה משיטתם, דסברת "הכל הולך אחר המעמיד" נאמרה אף לקולא. ודוקא טומאת כלי מתכות אית ליה ולא טומאת כלי חרס או לי זכוכית. [ומשום דטומאת כלי זכוכית דרבנן היא, אזלינן בה בתר מעמיד אף לקולא. צ"ח.]

14. כן הוא לפירוש הראשון ברש"י **בראש השנה** יט א. אבל לפירושו השני [וכן היא שיטת תוספות כאן ושם], דמייירי בנטמאו לאחר שסתמם באבר, אף לחכמים הם טמאים מדרבנן, כדין כלי זכוכית.

אכן מדעת הרמב"ם בפרק י"ט מכלים, נראה בהכרח דאית ליה דטהורים לגמרי.